

Hakahiippasammal

Skogshättemossa
Orthotrichum stramineum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lehtisammaliin kuuluva pienikokoinen hakahiippasammal kasvaa 1–2 cm korkeina tuppaina lehtipuiden rungoilla. Hakahiippasammalen lehdet ovat melko teräväkärkiset ja reunoilta taakänteiset. Sammalen itiöpesäkkeet ovat kuivina uurteiset ja suun alta kuroutuneet. Pesäkeperän tyvellä on karvoja. Hakahiippasammal muistuttaa useita muita hiippasammalia, joista monista sen erottaa pesäkeperän karvojen perusteella. Varma lajinmäärittäminen edellyttää mikroskooppista tarkastelua.

Elinympäristö ja levinneisyys

Hakahiippasammalta tavataan melko valoisissa lehdossa, hakamailla ja lehdesniityillä. Sitä on tavattu myös kirkko- maiden ja kartanoiden jalopuilta ja kujannepuilta. Kasvualustat ovat kaarnaltaan emäksisten kookkaiden jalojen lehtipuiden tai haavan ja pähkinäpensaan runkoja, harvemmin pihlajan ja lehdestettyjen koivujen runkoja. Suomi on hakahiippasammalen levinneisyyden pohjoisrajalla, ja lajia tavataan Ahvenanmaalta ja Saaristomereltä sekä lounaiselta mannerrannikolta. Esiintymiä tunnetaan muutama kymmenen.

Nykytila ja uhkatekijät

Hakahiippasammal on taantunut lehdesniittyjen harvinaistuttua, sekä lehtojen kuusettumisen ja hakkuiden vuoksi. Kaupunkien tuntumasta sammal on saattanut hävitä ilman- saasteiden ja rakentamisen takia. Monet tunnetuista kasvupaikoista sijaitsevat suojelualueilla, lähinnä Saaristomeren kansallispuistossa. Kolmannes tunnetuista nykyesiintymistä on vailla suojelua.

Hoitosuositukset

Hakahiippasammalen kasvualustaksi kelpaavat erikokoiset jalot lehtipuut, pähkinäpensaat ja haavat tulisi säästää hakahiippasammalen esiintymien yhteydessä. Tunnettujen elinympäristöjen liian voimallista raivausta tulisi välttää, ympäristö olisi syytä säilyttää jatkuvasti jossain määrin peitteisenä. Sammal hyötyy etenkin kasvualustaksi kelpaaviin puunrunkoihin kiinni kasvaneiden alikasvoskuusten poistamisesta lounaisen Suomen lehdossa. Hakahiippasammal hyötyy toden-näköisesti myös metsälaidunnuksesta ja vesa-koituneiden kasvuympäristöjen varovaisesta avaamisesta. Monet hakahiippasammalen kasvupaikoista ovat metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (rehevät lehtolaikut), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Monet kasvupaikoista soveltunevat METSO-ohjelman kohteiksi (lehdot, puustoiset perinnebiotoopit).

Lähteet

- Atherton, I., Bosanquet, S. & Lawley, M. (toim.) 2010. Mosses and Liverworts of Britain and Ireland – a field guide. British Bryological Society. 856 s. Verkkojulkaisuna: <http://www.bbsfieldguide.org.uk/> [Vii-tattu 11.11.2011.]
- Syrjänen, K. 2009. *Orthotrichum stramineum* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 189–190. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>
- Lönnell, N. 2006. *Orthotrichum stramineum* skogshättemossa. Teoksessa: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Kompaktmossor – kapmossor. Bryophyta: An-octangium – Orthodontium. Art-Databanken, SLU, Uppsala. S. 252–253.